

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.027.05.2015
P/15/095

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/15/095 – Przymusowe kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na leczenie odwykowe

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler Wojciech Graca, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97086 z 21 września 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Urząd Miejski w Kłobucku, ul. 11 listopada 6, 42-100 Kłobuck¹

Kierownik jednostki kontrolowanej Jerzy Zakrzewski, Burmistrz Kłobucka²

(dowód: akta kontroli str. 3-8)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli³, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kłobucku⁴ posiadali kompetencje, rozumiane jako wiedza i doświadczenie, do podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, jednakże część członków Komisji nie posiadała wymaganego przeszkolenia w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Czynności podejmowane w ramach postępowań prowadzonych wobec osób zgłoszonych Komisji były długotrwałe, na co wpływ miało m.in. prowadzenie wielokrotnych rozmów motywujących, konsekwencją czego było obniżenie sprawności i efektywności działań Komisji zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Realizując zadania związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych część członków *Komisji* do dnia 16 października 2015 r. nie posiadała pisemnego upoważnienia do przetwarzania danych osobowych oraz nie została ujęta w ewidencji osób upoważnionych do ich przetwarzania, prowadzonej przez administratora tych danych. Ewidencja ta nie spełniała wymogów ponieważ nie zawierała w niej zakresu upoważnień oraz identyfikatora dla przetwarzanych danych w systemie informatycznym.

¹ Zwany dalej: *Urzędem*.

² Od 5 grudnia 2014 r., zwany dalej: *Burmistrzem*. Poprzednio od dnia 6 grudnia 2006 r. funkcję tę pełnił Krzysztof Nowak, zwany dalej *byłym Burmistrzem*.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Zwanej dalej: *Komisją*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Kompetencje członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

Opis stanu faktycznego

Burmistrz powołał⁵ *Komisję* 8 stycznia 2015 r. W jej skład wchodziło pięć osób⁶. Wcześniej (do 7 stycznia 2015 r.) w jej skład wchodziło osiem osób⁷.

Część członków *Komisji* odbyła szkolenia w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, zgodnie z art. 4¹ ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi⁸, i tak:

- dwoje członków *Komisji* powołanej w 2015 r. uczestniczyło w ww. szkoleniach: Przewodniczący *Komisji*⁹ w 1997 r., Inspektor zatrudniona w Wydziale Organizacyjnym *Urzędu*¹⁰ w 2014 i 2012 r., natomiast psycholog (biegły sądowy z zakresu uzależnienia od alkoholu) m.in. w 2002 r. ukończył Studium Terapii uzależnień dla specjalistów psychoterapii uzależnień. Pozostali członkowie: pedagog¹¹ i Wiceprezes Stowarzyszenia Rodzin Abstynenckich¹² nie odbyli szkolenia z ww. zakresu¹³;
- trzech członków poprzednio powołanych w skład *Komisji* odbyło ww. szkolenia: Przewodniczący¹⁴ w 2014 r. i 2011 r., Inspektor w Wydziale Finansowym *Urzędu*¹⁵ w 2014 r. i 2008 r., a policjant¹⁶ w 2008 r. Dwoje członków było w składzie obu *Komisji* (Inspektor zatrudniona w Wydziale Organizacyjnym *Urzędu* i psycholog). Pozostali członkowie: radny Rady Miejskiej¹⁷, pedagog i Wiceprezes Stowarzyszenia Rodzin Abstynenckich nie odbyli szkolenia z ww. zakresu.

Burmistrz nie ustalił zasad dotyczących podejmowania przez *Komisję* czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym nie wyodrębnił w strukturze *Komisji* zespołu lub podzespołu odpowiedzialnego za podejmowanie ww. czynności. *Burmistrz* stwierdził, że *nie ma ustawowego obowiązku ich ustalania*.

(dowód: akta kontroli str. 10-54)

Rada Gminy nie kontrolowała działań *Komisji*.

(dowód: akta kontroli str. 52-54)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Dwóch z pięciu członków obecnej *Komisji* oraz trzech¹⁸ z ośmiu członków poprzedniej *Komisji* nie było przeszkolonych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania

⁵ Zarządzenie *Burmistrza* nr OR.120.2.2015 z dnia 8 stycznia 2015 r.

⁶ Za wyjątkiem Przewodniczącego wszyscy wchodziłi w skład poprzedniej *Komisji*.

⁷ Zarządzeniem *Burmistrza* nr 3/Or/2007 z dnia 1 lutego 2007 r. powołano *Komisję* w składzie sześciuosobowym, a nr 2/Or/2008 z dnia 14 stycznia 2008 r. zwiększono jej skład o dwie osoby.

⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1286, zwaną dalej: *ustawą o wychowaniu w trzeźwości*.

⁹ Pełniący jednocześnie funkcję Dyrektora Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Oświaty Samorządowej w Kłobucku (politolog), zwany dalej: *Przewodniczącym*.

¹⁰ Której zakres czynności obejmował m.in. prowadzenie dokumentacji związanej z obsługą *Komisji* (wyszkolenie średnie ekonomiczne).

¹¹ Dyrektor Szkoły, członek zespołu interdyscyplinarnego (pedagog).

¹² Wykształcenie wyższe techniczne.

¹³ Byli oni również członkami poprzedniej *Komisji*.

¹⁴ Pełniący jednocześnie funkcję Zastępcy *Burmistrza* Kłobucka (ekonomista).

¹⁵ Wykształcenie średnie ekonomiczne.

¹⁶ Pedagog.

¹⁷ Wykształcenie średnie techniczne.

¹⁸ W tym dwie osoby zasiadające w obu komisjach.

problemów alkoholowych, pomimo wymogu określonego w art. 4¹ ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Zdaniem Burmistrza było to spowodowane brakiem czasu członków Komisji. Natomiast były Burmistrz wyjaśnił: *Nie wiem jaka była przyczyna, decyzje w tej sprawie podejmował Pan Przewodniczący Komisji. (...) mogę powiedzieć, że wszystkie propozycje były przeze mnie akceptowane. Nie przypominam sobie abym komuś odmówił możliwości udziału w szkoleniach, w szczególności spośród członków ww. Komisji.*

(dowód: akta kontroli str. 10-54, 108-110, 111-115)

Ocena cząstkowa

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, członkowie Komisji posiadali kompetencje, rozumiane jako wiedza i doświadczenie do podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, jednakże część członków Komisji nie posiadała przeszkolenia w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wymaganego postanowieniami ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

2. Czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu

2.1. Do Komisji w latach 2013-2015 (do 31 sierpnia)¹⁹ wpłynęło 121 zgłoszeń²⁰ o konieczności podjęcia działań zmierzających do zobowiązania osób nadużywających alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego. W okresie objętym kontrolą 20 spraw²¹ zakończono podjęciem przez osobę zgłoszoną decyzji o dobrowolnym podjęciu leczenia odwykowego po rozmowach motywujących przeprowadzonych przez Komisję, w stosunku do których Komisja nie odnotowała kolejnych zgłoszeń.

(dowód: akta kontroli str. 138)

W prowadzonym rejestrze ww. spraw w 2013 r. ujęto 45 zgłoszeń, mimo iż ostatnie ujęte w nim zgłoszenie faktycznie wpłynęło do Urzędu w dniu 2 stycznia 2014 r., co zdaniem Burmistrza było *oczywistą pomyłką pracownika.*

(dowód: akta kontroli str. 126-129, 138, 140)

W sprawozdaniu rocznym z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (PARPA-G1) w 2013 r. w pkt. 27 (*liczba osób, w stosunku do których Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu leczenia*) podano 43 osoby, podczas gdy w rejestrze Komisji odnotowano 45 takich osób, podobnie w roku 2014 w sprawozdaniu podano 49 osób, podczas gdy w rejestrze Komisji odnotowano 50 osób. Takie same dane ujęto w sprawozdaniach z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2013 r. i w 2014. Burmistrz wyjaśnił, że przyczyną ww. błędów była *omyłka pracownika.*

(dowód: akta kontroli str. 90-107, 111-115, 126-129, 135-138, 140)

W okresie objętym kontrolą na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu Komisja skierowała łącznie 79 osób²². Biegli wydali opinie stwierdzające uzależnienie od alkoholu u 75 osób²³. W czterech

¹⁹ Zwanych dalej: *okresem objętym kontrolą.*

²⁰ Odpowiednio w poszczególnych latach 45, 50 i 26.

²¹ Odpowiednio 8, 6 i 6.

²² Odpowiednio 29, 33 i 17.

²³ Odpowiednio 28, 30 i 17.

przypadkach²⁴ biegli w swoich opiniach nie stwierdzili uzależnienia zgłoszonej osoby od alkoholu.

Komisja, w okresie objętym kontrolą, skierowała do właściwego sądu, wobec 81 osób²⁵ wnioski o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Wszystkie sprawy przekazane do sądu poprzedziło uzyskanie opinii biegłych.

Sąd orzekł o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu wobec 32 osób²⁶, z tego o leczeniu w trybie stacjonarnym 7 osób²⁷, a w trybie ambulatoryjnym 25 osób²⁸, przy czym w pozostałych 49 sprawach²⁹ *Komisji* nie jest znane rozstrzygnięcie sądu.

Z wyłączeniem spraw, w których osoba zgłoszona zadeklarowała dobrowolne podjęcie leczenia, *Komisja* umorzyła postępowania wobec dwóch osób, bez skierowania do biegłego i sądu. Postępowania te rozpoczęto w 2013 r., a umorzono z powodu pobytu w szpitalu lub podjęcia innego rodzaju leczenia.

(dowód: akta kontroli str. 126-129, 138, 140)

Wydatki *Komisji* związane z postępowaniami prowadzonymi wobec osób zgłoszonych wyniosły 84 735 zł w okresie objętym kontrolą, z tego:

- 35 688 zł w 2013 r., w tym 26 000 zł wynagrodzenia członków *Komisji* i 6 200 zł opinie biegłych,
- 37 337 zł w 2014 r., w tym 25 350 zł wynagrodzenia członków *Komisji*, a 6 600 zł opinie biegłych,
- 11 710 zł w 2015 r. (do 31 sierpnia), w tym 7 510 zł wynagrodzenia członków *Komisji*, a 3 400 zł opinie biegłych.

W okresie objętym kontrolą koszty szkoleń członków *Komisji* wyniosły 6 015 zł, z tego: 2 248 zł w 2013 r. i 3 767 zł w 2014 r. (a w 2015 - do 31 sierpnia - nie poniesiono kosztów z tego tytułu), a koszty opłat sądowych 3 660 zł, z tego: 1 240 zł w 2013 r., 1 620 zł w 2014 r. i 800 zł w 2015 r. (do 31 sierpnia).

(dowód: akta kontroli str. 74-77, 139)

2.2. Według wyjaśnień *Przewodniczącego*, po przyjęciu zgłoszenia o tzw. problemie alkoholowym podejmowano następujące czynności:

- zapraszano osobę zgłoszoną na posiedzenie *Komisji* w celu odbycia rozmowy³⁰,
- przeprowadzano rozmowy z osobą zgłoszoną – motywowanie do leczenia³¹,
- kierowano wnioski do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku³² oraz Komendy Powiatowej Policji w Kłobucku³³ o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego i policyjnego³⁴,
- przeprowadzano rozmowy z członkami rodziny³⁵,
- kierowano do biegłego w celu wydania opinii,
- kierowano sprawy do sądu³⁶ w przypadku osób odmawiających podjęcia leczenia.

(dowód: akta kontroli str. 9, 140)

²⁴ Odpowiednio 1, 3 i 0.

²⁵ Odpowiednio 34, 30 i 17.

²⁶ Odpowiednio 14, 11 i 7.

²⁷ Odpowiednio 4, 2 i 1.

²⁸ Odpowiednio 10, 9 i 6.

²⁹ Odpowiednio 20, 19 i 10.

³⁰ W przypadku niestawienia się osoby wezwanej na pierwszy termin wyznaczano drugi lub trzeci termin.

³¹ W każdym przypadku o ile osoba się zgłosiła.

³² Zwanego dalej: GOPS.

³³ Zwanego dalej: KPP.

³⁴ W każdym przypadku.

³⁵ W razie potrzeby wzywano członków rodziny lub inne osoby mogące wnieść istotne informacje do sprawy.

³⁶ Każdorazowo po uzyskaniu opinii biegłego.

Szczegółowym badaniem objęto 45 spraw, tj. wszystkie, które wpłynęły do *Komisji* w 2013 r. W przypadku 10 osób zgłoszonych w 2013 r. *Komisja* prowadziła postępowania w latach poprzednich.

Od dnia przyjęcia zgłoszenia do dnia zaproszenia na *Komisję* mijalo od 20 do 71 dni, przy czym w 33 przypadkach w dokumentacji *Komisji*, z uwagi na przekazanie akt do sądu, nie można było ustalić daty ww. zaproszenia.

Od dnia przyjęcia zgłoszenia przez *Komisję*, do dnia wysłania akt do biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego w 32 objętych badaniem przypadkach mijalo od 33 do 437 dni, a w jednym przypadku w zgromadzonej dokumentacji nie odnotowano ww. daty skierowania, tj.: w 13 sprawach od 33 do 59 dni, w dziewięciu sprawach od 60 do 99 dni, w pięciu od 101 do 200 dni i w pięciu powyżej 200 dni (204, 344, 369, 391 i 437 dni). W pozostałych sprawach osoba zgłoszona *Komisji* wyraziła zgodę na dobrowolne leczenie i je podjęła (osiem spraw), a w czterech przypadkach zawieszono postępowanie z uwagi na leczenie psychiatryczne i pobyt w szpitalu (trzy sprawy) i kontynuację postępowania w tej samej sprawie osoby zgłoszonej w 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 140, 179)

W 32 przypadkach, z 45 objętych badaniem, po wydaniu opinii biegłego kierowano wnioskami do sądu. W dokumentacji *Komisji* nie odnotowano daty wpływu opinii biegłego. Od skierowania sprawy do biegłego do wydania przez niego opinii mijalo od 3 do 90 dni³⁷. Od wydania opinii przez biegłych, do dnia skierowania przez *Komisję* do sądu wniosku o orzeczenie o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, mijalo od 9 do 61 dni. Wnioski do sądu każdorazowo podpisywał Przewodniczący *Komisji*. W terminie do 29 dni do sądu skierowano 19 wniosków, w terminie od 39 do 53 dni – 12 wniosków, a w terminie 61 dni – jeden wniosek. W przypadku sześciu wniosków brak było daty ich sporządzenia - wpisano *wrzesień 2013 r.*³⁸, co zdaniem *Burmistrza* było spowodowane *błędem komputerowym*.

(dowód: akta kontroli str. 126-129, 140)

Od dnia przyjęcia zgłoszenia przez *Komisję*, do dnia wydania postanowienia przez sąd w przypadku trzech spraw upłynęło od 323 do 337 dni i w przypadku pięciu spraw oraz od 393 do 654 dni³⁹.

(dowód: akta kontroli str. 140)

Burmistrz jako przyczyny długiego trwania postępowań wskazał: *stosowanie procedur, które są czasochłonne (...)*:

- osoba zgłoszona wzywana jest trzykrotnie na posiedzenie *Komisji*,
- osoba, która wyraża zgodę na dobrowolne leczenie w *Poradni Odwykowej* przerywa leczenie np. po 14 dniach lub po 365 dniach. *Terapia w Poradni Odwykowej trwa 2 lata*,
- akta sprawy trafiają do biegłego, który (nierzadko) wzywa osobę trzykrotnie,
- po otrzymaniu opinii przez biegłego sądowego, *Komisja* kieruje wniosek do Sądu.

Sąd przesyła dokumenty do *Komisji* zgodnie ze swoimi wewnętrznymi procedurami, ale w większości przypadków *Komisja* nie otrzymuje informacji z sądu (...).

(dowód: akta kontroli str. 126-129)

³⁷ W 26 przypadkach upłynęło do 30 dni, w czterech do 60 dni, pozostałe dwie opinie wydano w terminie do 90 dni.

³⁸ W tych przypadkach dla potrzeb kontroli założono najkrótsze okresy, tj. przyjęto że zostały sporządzone 1 września 2013 r.

³⁹ Od wysłania wniosku przez *Komisję* do dnia posiedzenia Sądu upływało od 34 do 341 dni.

Burmistrzowie zawierając umowy z biegłymi w latach objętych kontrolą nie ustalili terminu sporządzenia opinii z wykonywanych badań *Burmistrz* wyjaśnił, że *Umowy z biegłymi sądowymi psychologiem i psychiatrą zawierane były na okres 12 miesięcy. Nie odnotowano w nich zakresu i terminu wykonywania badań z uwagi na brak wymogów prawnych w tym zakresie. Umowy były parafowane przez Radcę Prawnego, który nie wnosił uwag. Były Burmistrz podał w wyjaśnieniach, że Umowę parafował również Radca Prawny i moim zdaniem spełniała ona wszystkie wymogi, tym bardziej, że zawierała ona odwołanie w sprawach nieuregulowanych do kodeksu cywilnego. Nigdy nie miałem sygnałów o jakiś nieprawidłowościach związanych z ww. umowami.*

(dowód: akta kontroli str. 78-89, 108-115, 140)

Komisja nie posiadała pełnych informacji w zakresie prowadzonych postępowań. W objętych szczegółowym badaniem 45 sprawach w zgromadzonej dokumentacji nie było lub nie odnotowano:

- w 34 przypadkach wezwania (w tym daty) na *Komisję* osoby objętej zgłoszeniem,
- w jednym przypadku daty skierowania do biegłego (nr 18),
- we wszystkich przypadkach daty wpływu opinii biegłego do *Komisji*,
- w sześciu przypadkach daty na wnioskach kierowanych do sądu (nr 5, 6, 12, 14, 16 i 17) - wpisano wrzesień 2013 r.,
- w czterech przypadkach terminu posiedzenia wyznaczonego przez sąd (nr 10, 14, 16 i 43,
- w 23 przypadkach postanowienia sądu (w tym daty jego wydania, wpływu do *Urzędu* oraz jego uprawomocnienia) o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu lub odmowy i ewentualnych jej przyczynach i w ośmiu przypadkach, w których *Urząd* dysponował ww. postanowieniami, daty ich uprawomocnienia.

W sprawie braku tych informacji *Burmistrz* wyjaśnił, że *Akta sprawy przekazywane do Sądu nie były kserowane, ponieważ dokumenty, które zostawały w aktach jak np. wnioski do sądu i opinia biegłego oraz protokół z Komisji były dotychczas wystarczające do zakończenia przebiegu postępowania.*

(dowód: akta kontroli str. 126-134, 140, 175-176)

Komisja, realizując zadania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, gromadziła zbiory danych dotyczące zgłoszonych osób. Administrator danych osobowych (*Burmistrz*) zgłosił ww. zbiory danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych 10 maja 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 55-60)

Burmistrz nadał imienne upoważnienia pracownikom zajmującym się przetwarzaniem danych osobowych, przy czym spośród członków *Komisji* takie upoważnienie posiadały trzy osoby – pracownicy *Urzędu*⁴⁰. Od 30 czerwca 2015 r. *Burmistrz* powołał Administratora Bezpieczeństwa Informacji⁴¹.

W *Urzędzie* prowadzono ewidencję osób uprawnionych do przetwarzania danych osobowych, przy czym w wykazie brak było zakresu upoważnień, o których mowa w art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych⁴².

(dowód: akta kontroli str. 61-73)

⁴⁰ Specjalista w Wydziale Organizacyjnym członek obecnej i poprzedniej *Komisji* oraz Inspektor w Wydziale Finansowym członek *Komisji* do 8 stycznia 2015 r. oraz były Przewodniczący *Komisji*.

⁴¹ Zarządzenie *Burmistrza* nr OR.120.29.2015 z dnia 30 czerwca 2015 r.

⁴² Dz. U. z 2014 r., poz. 1182 ze zm., zwanej dalej *ustawą o ochronie danych osobowych*.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W okresie objętym kontrolą Komisja, występowała we wszystkich prowadzonych 121 postępowaniach zarówno do GOPS, jak i do KPP o przeprowadzenie wywiadu (środowiskowego lub policyjnego) oraz o udostępnienie informacji o zgłoszonej Komisji osobie. NIK zwraca uwagę, że w przypadku przetwarzania danych osobowych otrzymanych od ww. jednostek, mogą być to tzw. dane sensytywne, a członkowie Komisji nie są upoważnieni do ich przetwarzania.

(dowód: akta kontroli str. 52-54)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Za wyjątkiem trzech osób⁴³ pozostali członkowie Komisji działający w okresie objętym kontrolą, nie posiadali pisemnych upoważnień do przetwarzania danych osobowych oraz nie zostali ujęci w ewidencji osób upoważnionych do ich przetwarzania, prowadzonej przez administratora tych danych. Dopiero w trakcie kontroli, w dniu 16 października 2015 r. Burmistrz wydał upoważnienia do przetwarzania danych osobowych pozostałym trzem członkom działającej od 8 stycznia 2015 r. Komisji.

Burmistrz w wyjaśnieniach podał, że było to spowodowane niedopatrzaniem osoby odpowiedzialnej za ochronę danych osobowych w Urzędzie. Zdaniem Burmistrza upoważnienie do przetwarzania danych (niezbędnych do prawidłowego działania Komisji) dla tych osób wynika z samego faktu wydania zarządzenia o powołaniu Komisji. Ponadto informuję, że jako Administrator Danych Osobowych podczas pierwszego posiedzenia komisji powołanej zarządzeniem nr OR.120.2.2015 upoważniłem ustnie wszystkich jej członków do przetwarzania danych osobowych niezbędnych do prawidłowej pracy tej komisji, w sposób szczególny odnosząc się do danych wrażliwych (danych sensytywnych). W tej sytuacji uważam, iż nie były to osoby nieupoważnione przez administratora danych osobowych do ich przetwarzania. Natomiast były Burmistrz podał: Nie wiem dlaczego pozostałe osoby nie posiadały stosownych upoważnień, wydaje mi się, że nikt nie zgłaszał pretensji dot. tych danych, w szczególności osoby objęte działaniami Komisji.

W ocenie NIK, w świetle art. 37 ustawy o ochronie danych osobowych, osoby przetwarzające dane powinny posiadać indywidualne upoważnienie nadane przez administratora danych. Stosownie do art. 5 ww. ustawy, przepisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości nie stanowią wyjątku od tej zasady. Nie wyłączają również obowiązku stosowania przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. Oznacza to, że posiadanie statusu członka gminnej komisji nie należy utożsamiać z automatycznym ustawowym upoważnieniem takiej osoby do przetwarzania danych osobowych. Każdy z członków gminnej komisji mający dostęp do danych osobowych osób uzależnionych od alkoholu powinien posiadać odrębne upoważnienie. Upoważnienie takie powinno być imienne i powinien z niego wynikać dozwolony zakres przetwarzania danych.

(dowód: akta kontroli str. 52-54, 61-64, 67-73, 167-174, 177-178)

2. W Urzędzie prowadzono ewidencję osób uprawnionych do przetwarzania danych osobowych, przy czym nie zawarto w niej zakresu upoważnień oraz identyfikatora dla przetwarzanych danych w systemie informatycznym, tym samym nie zostały spełnione wymogi określone w art. 39 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy

⁴³ Były Przewodniczący, specjalista w Wydziale Organizacyjnym, Inspektor w Wydziale Finansowym Urzędu.

o ochronie danych osobowych, Burmistrz wyjaśnił, że było to spowodowane niedopatrzeniem osoby odpowiedzialnej za ochronę danych osobowych w Urzędzie.

(dowód: akta kontroli str. 52-54, 67-73)

Ocena cząstkowa

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, czynności podejmowane w ramach postępowań prowadzonych wobec osób zgłoszonych Komisji były długotrwałe, na co wpływ miało m.in. prowadzenie wielokrotnych rozmów motywujących, a konsekwencją było obniżenie sprawności i efektywności działań Komisji zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Realizując zadania związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych część członków *Komisji* do dnia 16 października 2015 r. nie posiadała pisemnego upoważnienia do przetwarzania danych osobowych oraz nie została ujęta w ewidencji osób upoważnionych do ich przetwarzania, prowadzonej przez administratora tych danych, przy czym ewidencja ta nie spełniała wymogów poprzez nie zawarcie w niej zakresu upoważnień oraz identyfikatora dla przetwarzanych danych w systemie informatycznym.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁴, wnosi o:

1. **Zapewnienie, wymaganego ustawą o wychowaniu w trzeźwości, przeszkolenia wszystkich członków Komisji.**
2. **Prowadzenie rzetelnej ewidencji osób uprawnionych do przetwarzania danych osobowych.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK*, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK*, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁴⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096, zwana dalej: *ustawą o NIK*.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 grudnia 2015 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler nadzorujący
Adam Koziołek
Doradca techniczny**

.....